

INTERVJUU

Euroala päästefondist käigus kümnenndik. Siiani on euroala puhvrisk piisanud

Ä SIRJE RANK
sirje.rank@aripaev.ee

Euroopa alalise päästefondi ESMi ja selle eelkäija EFSFi panus on olnud väga oluline, et euroala on alles ja laieneb, ütleb ESMi osakonnajuht Andres Sutt.

Tegelikkus on osutunud karedast edukamaks – viiest abi vajanud riigist on praeguseks klientideks jäänud vaid kaks ning 90% päästefondi laenuvõimest on kasutatama.

Kui palju on ESMis vabu vahendeid? Natuke üle 450 miljardi euro. Hispaania ja Küpros on ainsad programmid, mis ESMist on rahastatud. Mõlema programmi maht on kokku 50,3 miljardit eurot.

Mis selle rahaga plaanis on – kuuldavasti tahab Euroopa Komisjoni uus president Jean-Claude Juncker sellest rahastada oma 300 miljardi euro suurust investeeringute paketti. Juncker on palunud ESMi tegevdirektoril Klaus Reglingil võimalusi analüüsida. Kuid ESMi aktsionärid ei ole selles üksmeelil ning ilma aktsionäri-

500

miljardit eurot on euroala alalise päästefondi ESMi "tulejõud".

de ühehääle otsuseta ei ole ESMile lisatulemuste andmine võimalik.

Kas ESMi alusdokumendid lubavad sellist rahakasutust? ESMi leping seda ette ei näe. Selleks tuleb ESMi lepingut muuta ja seda saab teha vaid 18 ESMi liikmesriigi konsensusliku otsusena.

Euroopa Komisjoni asepresidendi kandidaat Jyrki Katainen ütles, et ESMi raha tuleks hoida pigem reservis, kuni selgub Euroopa pankade n-õ tervisekontrolli tulemused. Äkki tuleb ootamatusi? Ootame ära, oktoobri lõpp on lähedal. Samas – kui on räägitud, et Euroopa pangad on kõige nõrgemad ja et seal tuleb üks tohtu suur kohustus, siis tegelikkus on see, et Euroopa pangad on kriisi algusest oma kapitalipositsiooni parandanud umbes 450 miljardi euro võrra. Nende kapitaliseeritus on globaalselt üks tugevamaid.

Miks nad siis laenu ei anna? Kuskil antakse, kuskil antakse vähem. Alati on ka see küsimus, kas pangad ei ole suutelised raha andma või et ettevõtteid ei investeeri, sest ei näe, kust kasv peaks tulema. Kui vaadata raha hinda, siis intressimäärade enam madalamale minna ei saa.

Aga kui seal tuleb mingi auk, siis ESMist tuleks

kate? ESM on jätkuvalt kriisihaldusmehhanism ja võimekus on olemas, kui riik vajab abi. Ja võrreldes kriisi algastatega, kus räägiti ainult abipakettidest, siis mida aeg edasi, seda selgemaks on läinud panga omanike ja võlausaldajate panuse olulisus.

Et esmalt vastutab pank, selle omanikud ja võlausaldajad, siis panga koduriik ja ESM on kõige viimane? ESM on tõesti järjekorras kõige tagumine.

Kui Eesti panustas ESMi, oli palju juttu, et see on investeering. Palju me siis teeninud oleme? Kõige suurem kasu on ikkagi see, mida rahanumbrites mõõta on keeruline, et euro on sellisel kujul jätkuvalt alles. Eesti kõige olulisem investeeringute ja kaubanduspartner.

Laenu on väga pikaajalised, mis on teinud võla jätkusuutlikuks vaatamata suhteliselt kõrgele tasemele. Kõige pikem tagasimakse aeg on Kreeka laenuel, keskmiselt 32 aastat. Intressid on väga madalal, kuskil 1,5 protsendi kanti. Meie arvutuste järgi on Kreeka võib-olla sellest võitnud üksi 2013. aastal suurusjärgus 4,5% SKPst ehk ligi 8,6 miljardit. Ühel või teisel moel on see kõik aidanud ka Eesti majandust.

Kui OECD hindas mullu oma liikmeid, kes on kõige rohkem struktuurireforme ellu viinud,

ESMi osakonnajuht Andres Sutt joonib alla, et euroala seis on mõne aasta taguse ajaga võrreldes oluliselt paranenud.

FOTO: ANDRAS KRALLA

TÕLGE LK.3

TISSOT T-COMPLICATION SQUELETTE käsitsi üleskeeratav mehhanism on viimse detailini näha läbi kahekordse peegeldumisvastase kattega kriimustuskindla safiirklaasi. TISSOT on sellise mehhanismi ainuõiguslik omanik. INNOVATORS BY TRADITION.

Go easy - Go

GÖLLNER
SPEDITION

üle 130 aastase kogemusega ettevõtte

- Autotransporditeenus kogu Euroopas
- Rahvusvaheline lennustransport
- Rahvusvaheline kolimisteenus

Reti tee 4, Rae vald Harjumaa
tel +372 6777 491
info@goellner-spedition.ee
www.goellner-spedition.eu

PLASTPROFIILIDE
tootmine • arendus

ATI Profiil liist@atiprofil.ee
www.atiprofil.ee

LAHENDUS SINU TEGEVUSELE!
NÜÜD EI OLE AEG EDEVUSELE.

-20%

Kasutatud profimööbel

E-N 10-17, R 10-18
Tähetorni 21j, Tallinn
Tel 552 6608

www.Apuneks.ee

Soome vajab 380 uut väikest Nokiat. Majandus jätkuvalt languses

Soome ettevõtted on kannatust kaotamas – Soome peab ennast kiiresti n-õ uuesti leiutama, et korvata Nokia langusest majandusse tekkinud tühimik.

Agentuurile Bloomberg antud intervjuudes kritiseerib mitu tööstusjuhti Soome suurt avalikku sektorit, mis peab samuti uute oludega kohanema. Vaja on õhemat riiki, vähem regulatsioone, madalamaid makse ning rohkem toetust alustavatele firmadele, et äsja tippreitingust ilma jäänud Soome majandus langusest välja tuua. Praegusel moel jätkates on Soome avaliku sektori defitsiit aastaks 2017 kümne aastaga kahekordistunud.

“Soome on jätkanud üle jõu elamist,” ütles Bloombergile Fiskars OY tegevjuht Kari Kainiskangas. “Oleme üles ehitanud

administratiivse kolossi, mis on liiga suur ja liiga bürokraatlik. Uute ettevõtete asutamine tuleb lihtsamaks teha.”

Nokia käibe kukkumine jättis augu. Soome peaminister Alexander Stubb lubas riigi majanduses praeguseks juba käivitunud struktuurireformid lõpule viia. Siiski kulub aastaid, enne kui kunagise maailma suurima mobiiltelefonide tootja Nokia panus korvata suudetaks. Nokia käibe on 2008. aastast kahanev 38 miljardi euro võrra. Selle korvamiseks oleks vaja 380 start-up'i, mille käibe on vähemalt 100 miljonit eurot.

Tänavu prognoositakse Soome majandusele kolmandat järjestikust aastat langust. SKP kahaneb 0,4%, prognoosib majandusuuringute instituut ETLA.

Uut potentsiaali on nähtud Soome mängutööstuses, kuid tippu püsima jääda on raske, nagu näitab mänguga “Angry Birds” maailmas läbi löönud Rovio käekäik. Firma teatas hiljuti, et koondab 16% oma töötajatest.

Aktia Bank OY peaökonomist Anssi Rantala sõnul tuleb Soome valitsusel ka riigi kulutused uue reaalsusega vastavusse viia.

Kallisjuhtimine. Soome ettevõtjate sõnul oleks kokkuhoiu koht kohalike omavalitsuste arvu vähendamine. Neid on praegu 5,5 miljonit elanikuga Soomes 320. Võrdluseks on 5,6 miljonit elanikuga Taanis 98 kohalikku omavalitsust ning Rootsis, kus elanike 9,7 miljonit, 290 omavalitsust. Ametiühingutel ootavad ettevõtjad suuremat paindlikkust palgakokkulepetes. Positiivne

areng siin on Finnairi hiljuti sõlmitud kokkulepe oma salongi-personaliga, mis võimaldab firmale aastast säästu kuni 200 miljonit eurot. Ametiühingute nõue on, et ka firmajuhid ise tuleks palgakärbetega kaasa.

Positiivne näide kohanemisest ja eneseuuenemisest on kontoripindasid pakkuv Technopolis OY, mille portfelli moodustasid 1999. aastal Nokiaga seotud ettevõtted üle poole. Nüüd on nende osakaal alla 3%. Firma on laienenud naaberriikidesse ning 94% pindadest on üürilise leidnud. Firma ameeriklasest juhi Keith Silverangi sõnul tuleb kogu Soomes ennast uuendada ning riik ei peaks nii palju kõigesse sekkuma. “Olukord võib minna veel palju hullemaks, kui struktuursete muutustega ei kohaneta,” ütles ta.

siis esiviisikus oli neli programmiiki – Kreeka, Iirimaa, Portugal ja Hispaania. Viies riik oli Eesti. Kõigi puhul võib rääkida sisulisest paranemisest.

ESM dividende ei ole maksnud, eelmise aasta kasum oli 254 miljardit eurot. Raha läheb tagasi reservi. EFSFis samamoodi, kui kasum tekib. Meie eesmärk on tagada, et 80 miljardi euro suurune sissemaksstud kapital säiliks. See annab meile võimaluse laenata turgudel väga madalate intressidega ja hoida programmiiki laenuintressi madala.

Soome nõudis ainsa riigina Kreekalt garantiid, mida nad sellest n-õ kaotasid? ESMi puhul: kui teised maksid põhikapitali sisse neljas osas, siis Soome pidi kohe maksma. Oli nende valik.

Kas pankade otsefinantseerimine ESMist on nüüd võimalik, selleks ESM ju algselt loodi? Instrument on kokku lepitud, kuid ei ole veel formaalselt osas riikides – sealhulgas Eestis – heaks kiidetud. Peab käima parlamentide kaudu.

Mis riskid on üleval, kus ESMi raha võiks vaja minna? Kui küsida, kas keegi on ukse taga küsimas, siis seda ei ole. Seda võib ka teistpidi pöörata – fakt, et ESM on olemas, võimaldab mõnel riigil turupõhist rahastamist saada. Investorid teavad, et on olemas toimiv ja ennast tõestanud kriisihaldusmehhanism.

Palju on laenu võetud ja kes on suuremad võlausaldajad? EFSFst ja ESMist kokku on praeguseks rahastatud umbes 230 miljardit eurot. Investoraas on jämedalt öeldes pool Euroopast, Aasia osakaal on 20–30 protsenti, ülejäänud on muu maailm. Alustati sisuliselt nullist, keset kriisi, kuid oleme suutnud raha laenata väga konkurentsivõimelistel tingimustel. Võrreldav Euroopa Investeeringumispangaga.

Kreeka võlakoores on ca 170% SKPst, see ei ole jätkusuutlik. Kreekal on poliitiline kokkulepe, et riik saab uuesti võlakergendust, kui saab eelarve struktuursesse ülejääki. Kust see leevendus tuleb, kui intressimäärad on juba nii madalal? Laenu tähtaeg 100 aasta peale? Kreeka on juba praegu väga palju võitnud. Meie laenu on väga pika tähtajaga ning väga madala intressiga ja seetõttu on võlg jätkusuutlik. Kas astutakse veel mingeid täiendavaid samme võlakoores vähendamiseks või mitte, on euroala rahandusministrite pädevuses konsensuslikult otsustada.

Mis ESMist edasi saab? Euroala oma valuutafond? ESMi maksimaalne laenuvõime on 500 miljardit eurot, aga me ei eelraha oma tegevust. Laename turult ainult selleks, et rahastada ESMi abiprogramme. Meie praegune mandaat on, et oleme kriisihaldusmehhanism. Kas 10 aasta pärast on mandaat sama või on lisandunud teisi ülesandeid, on euroala rahandusministrite otsustada.

Stockholmi Bromma lennuväli sulgemisohus

Rootsi suuruselt kolmandat lennuvälja ähvardab sulgemine, kirjutab Rootsi majandusleht Dagens Industri.

Stockholmi uus sotsiaaldemokraatide ja roheliste enamusega valitsus tahab Bromma lennuvälja hiljemalt 2022. aastaks sulgeda ning rajada sinna hoopis eluhooned.

Ettevõtjad kurjustavad. See on vallandanud pahameeletormi Rootsi ettevõtjates, kelle sõnul on aastas üle 2 miljoni reisijat teenindav lennuväli oluline transiidikeskus. "See on suur löök Rootsi ettevõtjate ja organisatsioonide vastu. See kahjustab kogu Rootsi funktsionaalsust. Rootsil läheb raskemaks uute

töökohtade ja uue majanduskasvu loomine," ütles lehele Rootsi mõjuka Wallenbergide tööstusperekonna investeerimisfirma Investor juht Jacob Wallenberg.

"Brommal on keskne roll Rootsi ühendamisel. 90% Bromma kaudu reisijatest teevad seda töö pärast," ütles Wallenberg. "Rootsi on suur riik. Meil on vaja toimuvaid ühenduskanaleid."

Bromma sulgemisega kannatavad ka rahvusvahelised lennufirmad, mis seda lennuvälja kasutavad. Need tuleb kuskile ümber suunata. Stockholmi Arlanda lennuväli on koormatud. Nii võib juhtuda, et osa lennuliiklust langeb ära, hoiatab Wallenberg.

ÄRIPÄEV.EE

Inflatsioon viie aasta madalaim

Euroala inflatsioon alanes septembris viie aasta madalaimale tasemele, kinnitas Euroopa Liidu statistikaamet Eurostat.

Eurostat kinnitas eile esialgse hinnangu, et euroala inflatsioon oli septembris keskmiselt 0,3%, mis on kaugel optimaalseks hinnatud tasemest 2% lähedal.

0,3% on madalaim näit 2009. aasta oktoobrist. Augustis oli inflatsioon 0,4%.

ELis tervikuna tõusid hinnad

aasta baasil 0,4%, mis on samuti aeglustumist näitav trend. Septembris langesid hinnad ELi kaheksas riigis.

Euroopa Keskpank on üritanud deflatsiooni tõrjuda, karpides euroala enim jälgitud baasintressimäära rekordilisele 0,05%-le.

Turud ootavad Euroopa Keskpankalt aga juba järgmist samm.

ÄRIPÄEV.EE

ABI

Seakatku ennetustöödeks 267 500 eurot

Valitsus eraldas põllumajandusministeeriumile reservfondist 267 500 eurot, et katta sigade Aafrika katku ennetus- ja tõrjeabinõude kulusid.

227 500 euro eest soetatakse riigile kuuluvale loomsete jäätmete käitlemise tehasele mobiilne põletusahi, mida saab kasutada seakorjuste hävitamiseks. "Kuigi põhifookus on seakatku farmisigadeni jõudmise vältimine, peame valmistuma ka kõige halvemaks," ütles põllumajandusminister Ivari Padar.

TÖÖHÕIVE

PKC Keila tehase koondatuid ei tõmba

Läänemaa suurima tööandja, juhtmekööidiste tootja PKC Grupi Haapsalu tehase 347 koondatavast kasutas võimalust ettevõtte Keila tehasesse tööle minna 29, kirjutab ERR Uudised.

Osa koondatute jaoks on positiivne uudis siiski see, et kui algselt pidi tehaseks sulgema selle aasta lõpus, siis uute tellimustööde tõttu töötab tehase osaliselt märtsi lõpuni.

Koostöö konverents: Koostöö või võimuvõitlus? *

31. OKTOOBER Eesti Näituste Sinine paviljon Piritas teel

10.30 – 11.00 Registreerumine, hommikukohv
11.00 – 11.05 Sissejuhatus

I sessioon: **Kaubandus: Mis toimub meil ja meie ümber?**
Moderaator: Sirje Potisepp

11.05 – 11.25 Ebaausad kauplemisvõtted müüt või reaalsus
Tarbijakaitseamet turujärelevalve osakonna juhataja Anne Reinkort
11.25 – 11.45 Tarneahela toimimise põhimõtted EL tasandil
Kaupmeeste Liidu tegevdirektor Marika Merilai
11.45 – 12.15 Suurte jaemüügikettide ja toiduainete tarnijate kaubanduslikud suhted EL tasandil
Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee põllumajanduse, -maaelu ja -keskkonnasektiooni asepresident, Taluliidu juhataja Kaul Nurm
12.15 – 12.55 Uued tarneahela toimimise põhimõtted Soome näitel
Soome kaubandusföderatsiooni esindaja Janne Koivisto
12.55 – 13.00 I sessiooni kokkuvõte
13.00 – 14.00 LÕUNA

II sessioon: **Tarbija**

14.00 – 14.35 Sortimendi kujundamise ja paigutamise põhimõtted kaupluses
Uuringufirma Nielsen Eesti jaekettide klienditeenindusjuht Oliver Rist
14.35 – 15.00 Tootekategooriate juhtimine praktikas
AS-i Selver ostudirektor Katrin Riisalu
15.00 – 15.30 Mida tarbija tegelikult tahab, täna, aga homme?
RIMI Eesti Food AS ostudirektor Margus Amor
15.30 – 15.55 Mida tegelikult ostan: Eesti vs importkaup
Tarbija Susan Luutsalu – Miil
15.55 – 16.00 Konverentsipäeva kokkuvõte

* korraldajatel on õigus teha kavas muudatusi

KORRALDAJAD:

Täpsem info ja registreerimine: www.toiduliit.ee
või telefonil +372 648 4621